

Abstraktet nga Konferenca II e Shoqatës së Protetikës Stomatologjike të Kosovës “Strategjitë inovative në protetikën stomatologjike – tejkalimi i sfidave tek implantet”

18–19 tetor 2024, Prishtinë

Ligjëratat plenare

Sfidat e rehabilitimit të pacientëve që kërkojnë proteza faciale

Trevor Coward

Fakulteti i Stomatologjisë, Guys Hospital, Kings College, Londër, Mbretëri e Bashkuar

Protetika maksilofaciale mund të ketë një ndikim të thellë te pacientët që kanë pësuar humbje të pjesëve të fytyrës për shkak të traumave, kushteve kongjenitale apo reseksionit kirurgjik, siç ndodh në rastet e kancerit. Protezat faciale kanë ekzistuar për disa qindra vjet dhe shumë nga metodat e mbajtjes së protezave janë ende shumë të rëndësishme sot. Kjo prezantim synon të tregojë disa nga sfidat e rehabilitimit të pacientëve me proteza faciale dhe metodat e mbajtjes së tyre, së bashku me përdorimin e teknikave të ndryshme për të harmonizuar protezën me konturet natyrore të fytyrës dhe për të përputhur ngjyrën natyrale të indeve përreth. Gjatë këtij udhëtimi, prezantimi eksploron metodat tradicionale dhe ato të ardhshme të rehabilitimit protetik të fytyrës. Fokusi i punës sime ndër vite ka qenë zhvillimi dhe rindërtimi i fytyrave duke përdorur teknika inovative, përfshirë përdorimin e teknologjive digjitale. Teknikat e përdorura përfshijnë spektrofotometrinë me softuer për formulimin e ngjyrave, dhe së fundmi ka filluar puna për printimin 3D të protezave faciale në përpjekje për të ofruar një teknikë më të riprodhueshme, pavarësisht nga operatori. Me kalimin e kohës, kjo ka kërkuar mësimin e aftësive të reja dhe adaptimin e praktikës sonë për të përmirësuar rezultatin e përgjithshëm, duke rritur kënaqësinë e pacientit.

Një qasje gjithnjë më pak invazive në stomatologji: Aplikimet klinike dhe konceptet

Mutlu Özcan

Universiteti i Cyrihut, Zvicër

Avansimet në teknologjitë adhesive dhe shkencën e materialeve i kanë mundësuar profesionit të stomatologjisë të bëhet më pak invaziv në stomatologjinë rekonstruktive gjatë dekadave të fundit. Megjithatë, disa nga materialet e rekonstruksionit kanë sjellë sfida të reja për profesionin. Kjo ligjëratë do të theksojë opsionet minimale invazive dhe ekonomike në stomatologjinë rekonstruktive dhe do të krahasojë qëndrueshmërinë e tyre me ato të situatave që zgjidhen me zgjidhje të sofistikuar.

Krijimi i profilit të emergjencës në restaurimet me implant

Ebru Karabece Çal

Universiteti Tinaztepe, Izmir, Turqi

Terapia me implante dentare është shpesh një opsion i preferuar trajtimi për të rikthyer funksionet orale dhe estetikën te pacientët me mungesë të dhëmbëve. Procedura restauruese e implantologjisë dentare është bërë gjithnjë e më e sofistikuar vitet e fundit, për shkak të rritjes së vazhdueshme të kërkesave të pacientëve për estetikë dentare. Një restaurim estetik i mbështetur nga implanti del përmes indeve përreth si një dhëmb natyral. Për të arritur estetikën dhe funksionin ideal në restaurimet me implante, harmonia e kurorës me indin e butë rreth implantit është thelbësore. Provat e tanishme sugjerojnë se konturimi i saktë transmukozal i implantit mund të ketë një ndikim të rëndësishëm në zhvillimin e indeve të buta suprakrestale dhe në përgjigjen e kockës krestale, si në fazat e hershme ashtu edhe në ato të vona të tra-

jtimit. Profili i duhur i emergjencës formohet duke modeluar mukozën peri-implantare përmes një proteze të përkohshme ose formuesve të gingivës të personalizuar – abutmente shëruese anatomike. Sasia e indeve të buta dhe të forta luan një rol të rëndësishëm në formimin e suksesshëm të profilit. Si rezultat, rikthimi i indit të butë që harmonizohet me strukturën e dhëmbit ngjitur krijon një profil emergjence të saktë, duke ripozicionuar me precizion pikën zenit të gingivës, duke arritur një lartësi të balancuar të papilës së restaurimit me implant, dhe një zonë të kontaktit proksimal me dhëmbin ngjitur. Në këtë prezantim, do të shpjegohet rëndësia e krijimit të profilit të emergjencës në restaurimet me implant dhe metodat e ndryshme që përdoren.

Mini-implantet si mbështetëse të protezës së poshtme mbuluese

Nikola Petricevic

Universiteti i Zagrebit, Kroaci

Mini-implantet një pjesësshme të vetme dhe me gjerësi ≤ 2.5 mm njihen si mini-implante. Ato u shfaqën në treg rreth 25 vjet më parë dhe ende shkaktojnë diskutime mbi indikacionet në stomatologji. Implantet e para kishin një sipërfaqe të lëmuar dhe shkalla e osteointegritimit ishte e ulët, prandaj ato përdoroheshin për të mbështetur suprastruktura të përkohshme. Trajtimi i sipërfaqes së tyre në të njëjtën mënyrë si implantet standarde dhe përdorimi i aliazheve më të forta ndryshoi indikacionet e tyre për të mbështetur zgjidhje të përhershme protetike. Kjo çoi në rritjen e qëndrueshmërisë klinike. Sot, mini-implantet janë një nga opsionet për të mbështetur protezat e pleta mobile. Megjithatë përdoren gjithnjë e më shumë në praktikën e përditshme, ende kemi nevojë për rekomandime se si të punojmë me to në raste të ndryshme klinike. Në këtë leksion do të shpjegohet shkurtimisht numri dhe pozicioni i tyre optimal në harkun dentar, udhëzimet për kujdes gjatë instalimit, kundërindikacionet relative dhe absolute. Për më tepër, rëndësia e trashësisë së indeve të buta dhe mukozës së lidhur duhet të përfshihet në planifikimin e trajtimit. Opsioni për splintimin mund të na ndihmojë të shpërndajmë më mirë ngarkesën mbi strukturat mbështetëse, veçanërisht në rastet e ngarkesës unilaterale. Këto këshilla duhen mbajtur parasysh kur planifikohet një protezë mbuluese mobile mbi mini-implante. Prezantohet gjithë njohuria shkencore e publikuar dhe përvoja klinike më e fundit.

Implantet qeramike inovative – pse funksionojnë ?

Robert Sader

Universiteti Goethe, Frankfurt, Gjermani

Implantet e titanit me sipërfaqe të modifikuara janë tashmë të pranuar si standardi i artë. Megjithatë implantet qeramike janë zhvilluar prej dekadash, materiali i përdorur, dioksidi i aluminit, ka treguar shumë probleme mekanike, për të cilat komuniteti i implantologjisë ka këshilluar fuqimisht kundër përdorimit të tij. Por inovacionet e vazhdueshme në materialet dhe përmirësimet në menaxhim kanë gjeneruar një gjeneratë të re të implanteve qeramike. Në një leksion të përgjithshëm është treguar se trupat e implanteve të prodhuara nga materiali modern i dioksidit të zirkonit kanë një stabilitet të shkëlqyer dhe sipërfaqet qeramike tregojnë ngjitje të shkëlqyer të indeve të buta peri-implantare dhe reduktim të kolonizimit bakterial dhe formimit të pllakës. Sa i përket osteointegritimit të trupit të implantit dhe suprastrukturës protetike, implantet qeramike njëpjesëshe kanë një shkallë mbijetese afatgjatë të ngjashme me ato të titanit, por me një humbje të reduktuar të kockës peri-implantare dhe me një frekuencë më të ulët të periimplantitit; megjithatë, problemi që mbetet është një shkallë më e lartë e çarjes së kurorës protetike qeramike. Faktori kryesor i suksesit është teknika e saktë e vendosjes kirurgjike, duke marrë parasysh ndryshimet në vetitë termike të zirkonit dhe titanit. Në implantet qeramike dy-pjesëshe, shkalla më e lartë e thyerjes së vidës së abutmentit mbetet si problemi i vetëm i pazgjidhur. Pothuajse të gjithë pacientët janë plotësisht të kënaqur me një restaurim të bazuar në implante tërësisht qeramike, veçanërisht për sa i përket rezultatit estetik. Evidenca shkencore e paraqitur ka çuar në zhvillimin e një udhëzuesi kombëtar të bazuar në evidencë në Gjermani, që sugjeron se implantet moderne qeramike njëpjesëshe janë një opsion terapeutik i vlefshëm për zëvendësimin e dhëmbëve të humbur duke përdorur protetikë fikse mbi implante. Përsa i përket implanteve qeramike dy-pjesëshe, një vlerësim përfundimtar ende nuk është i mundur për shkak të evidencës së ulët aktuale të bazuar në mungesën e studimeve klinike të mjaftueshme. Në përfundim mund të thuhet se implantet qeramike sot janë një opsion i vlefshëm në implantologjinë dentare, por duhet të kryhen vetëm nga një implantolog me përvojë. Problemet që mbeten janë stabiliteti mekanik i lidhjes implant-abutment dhe dizajni i filetit, i cili nuk lejon ngarkesë të menjëhershme.

Përballja me sfidat: Menaxhimi restaurues i pozicionimit suboptimal të implantit dentar

Manuel Man

UCL Eastman Instituti Stomatologjik, Londër, Mbretëri e Bashkuar

Implantet e vendosura në zona me kockë të kompromentuar mund të paraqesin sfida për dentistin si gjatë vendosjes, ashtu edhe më pas gjatë restaurimit. Pozicionimi i dobët i implanteve, qoftë për shkak të kufizimeve anatomicke apo vendosjes së gabuar të implantit, mund të kufizojë rëndë funksionin, estetikën dhe qëndrueshmërinë afatgjatë, nëse nuk trajtohet siç duhet. Kjo prezantim do të ofrojë një përmbledhje të rëndësishme të vendosjes së implanteve të udhëhequra nga protetikë. Ajo do të shqyrtojë pasojat e pozicionimit të implantit mbi rezultatet restauruese dhe do të thellojë në identifikimin e implanteve të pozicionuara në mënyrë suboptimale, së bashku me sfidat që lidhen me restaurimet e tyre. Gjithashtu, do të ofrojë njohuri mbi qasjet e ndryshme të menaxhimit për korrigjimin e vendosjes suboptimale të implantit, si dhe një vlerësim të kufizimeve të tyre përkatëse, të ilustruara përmes studimeve të raste.

Bio emulimi: Lëreni natyrën t'ju udhëheqë!

Djermal Ibraimi

Bio-emulation, Fribourg, Zvicër

Shkenca dentare po përjeton zhvillime të shpejta, të cilat shoqërohen me rritje të kostove financiare dhe një gamë

të gjerë materialesh dentare. Megjithatë, mungesa e standardizimeve ka krijuar një situatë paradoksale në lidhje me zgjedhjet, duke rezultuar në dallime konceptuale sa i përket strategjive restauruese. Për këto arsye, një gjeneratë e re e të menduarit, e cila buron nga koncepti biomimetik, synon t'u mundësojë klinicistëve dhe teknikëve që të rikthejnë plotësisht histo-anatominë e indeve të sëmurë me ndarjen e duhur hapësinore. Kjo qasje përmirëson si integrimin funksional, ashtu edhe atë optik, duke ofruar restaurime më racionale, të kënaqshme dhe më me kosto efektive. Biomimetika është një koncept relativisht i ri në mjekësi, dhe në stomatologji deri tani ka gjetur zbatimin e saj në rigjenerim në nivelin molekular. Përfitimet e përdorimit të saj në nivelin makrostruktural po mundësojnë prezantimin e koncepteve të reja në stomatologjinë restauruese. Thelbi i biomimetikës është që restaurimet duhet të funksionojnë si dhëmbët natyralë në aspektin e transferimit të fleksibilitetit dhe stresit, si dhe të arrijnë së estetikës. Biomimetika në stomatologji fillon me kuptimin e strukturës së indeve të forta, ku gjithashtu eksplorohej bazat e sintezës vizuale. Këto baza shërbejnë si themel për të përmbushur kërkesat për emulimin restaurues dhe integrimin e pandërprerë të restaurimit me dhëmbin përmes aplikimeve teknike të përditshme. Qasja biomimetike në estetikën dentare është më universale se metodat e mëparshme. Fillimisht, ngjyra konsiderohej vetëm në tre dimensione, që më pas u zgjerua në pesë dimensione, dhe tani përfshin nëntë elemente për të kapur të gjithë sintezën vizuale. Kjo qasje merr parasysh kalimin e dritës përmes një indit me shtresa që kanë karakteristika optike të ndryshme. Dhëmbi paraqet një strukturë unike, që rezulton në një përzierje të efekteve optike të cilat në mënyrë të pashmangshme ndikojnë në rezultatin përfundimtar vizual.

Inteligjenca artificiale dhe pozicionimi i implantit dentar të udhëzuar nga protetika –një rishikim sistematik i literaturës

¹Dugagjin Sokoli, ¹Burim Kiseri, ¹Genc Demjaha, ²Agim Islami,

²Kujtim Shala, ²Flora Asllani, ³Teuta Bicaj

¹Kolegji UBT, Kosovë

²Universiteti i Prishtinës “Hasan Prishtina”, Kosovë

³Kolegji AAB, Kosovë

Hyrje: Përparimi i Inteligjencës Artificiale (IA) në stomatologji, veçanërisht në pozicionimin e implantit dentar të udhëzuar nga protetika, e ka revolucionarizuar këtë fushë duke përmirësuar saktësinë dhe besueshmërinë e procedurave të implantit dentar. Teknologjitë e IA-së, si algoritmet e mësimit makinerik dhe rrjetet neurale, kanë përmirësuar aftësinë për të analizuar të dhënat diagnostikuese, duke rritur kështu saktësinë e vendosjes së implanteve. Ky studim rishikon në mënyrë sistematike literaturën aktuale mbi pozicionimin e implantit të udhëzuar nga protetika e asistuar nga IA për të vlerësuar ndikimin e tij në rezultatet klinike. Materiali dhe metoda: U krye një rishikim sistematik i literaturës duke përdorur baza të dhënash si PubMed, Scopus dhe IEEE Xplore. Studimet e botuara midis viteve 2010 dhe 2023 që fokusoheshin në rolin e IA-së në pozicionimin e implanteve dentare u përzgjedhën në bazë të kriterëve të veçanta të përfshirjes, përfshirë rëndësinë për protetikë, dizajnin e studimit dhe statusin e rishikimit nga kolegët. Një total prej 35 studimesh u përfshinë në analizën përfundimtare. **Rezultatet:** Sistemet e IA-së demonstruan përmirësime të ndjeshme në saktësinë diagnostike, veçanërisht në analizimin e imazheve 3D dhe identifikimin e vendeve optimale për vendosjen e implanteve. Këto sisteme përmirësuan saktësinë në vendosjen e implanteve, duke reduktuar variabilitetin dhe gabimet njerëzore. Për më tepër, planifikimi i trajtimit i asistuar nga IA rezultoi në qasje më të personalizuar, duke marrë parasysh anatominë individuale të pacientit dhe duke përmirësuar si rezultatet funksionale, ashtu edhe ato estetike. **Përfundimi:** Ndërsa IA ofron përfitime të shumta, përfshirë reduktimin e komplikimeve dhe përmirësimin e suksesshmërisë së implanteve, sfida të tilla si çështjet etike, varësia e klinikistëve nga IA dhe nevoja për protokolle të standardizuara mbeten. Megjithatë, ndikimi i

përgjithshëm i IA-së është jashtëzakonisht pozitiv, duke nxitur përparime në efikasitetin klinik dhe rezultatet e trajtimeve. IA në pozicionimin e implantit dentar të udhëzuar nga protetika ka potencialin të transformojë fushën duke përmirësuar saktësinë diagnostikuese, precizionin në vendosje dhe personalizimin e kujdesit. Kërkime dhe zhvillime të vazhdueshme janë të nevojshme për të adresuar sfidat ekzistuese dhe për të siguruar adoptimin e gjerë dhe të përgjegjshëm të teknologjive të IA-së në praktikën klinike.

Fjalët kyçe: inteligjenca artificiale, protetika, implantet dentare, pozicionimi i implantit, mësimi makinerik, analitika parashikuese.

Krahasimi i masës digjitale përkundrejt masës konvencionale në implanto-protetikë

Edit Xhajanka, Endrit Papparisto, Neada Hysenaj, Alketa Qafmolla, Tedi Verçani

Fakulteti Mjekësisë Dentare, Universiteti i Mjekësisë, Tiranë, Shqipëri

Hyrje: Me avancimin e teknologjisë, klinikistët janë në kërkim të saktësisë, precizionit, metodave më komferte dhe më të shpejta për procedurat e marrjes së masës. Masat konvencionale janë të mirë analizuara dhe vlerësuar, por ato mbartin disa dizavantazhe, të cilat kapërcehen nëpërmjet përdorimit të masës digjitale me skanerat intraorale. Qëllimi i këtij prezantim është analiza e artikuljeve in vitro të cilët krahasojnë saktësinë dhe precizionin ndërmjet masës digjitale dhe masës konvencionale në implanto-protetikë. **Materiali dhe metoda:** Në studim janë përfshirë artikujt për studime in vitro, të cilët kishin fokus krahasimin e precizionit dhe saktësisë të masës digjitale dhe asaj konvencionale në implanto-protetikë. Metodave më të përdorura për analizën e saktësisë dhe precizionit të masave ishin: 1) Analiza e devijimit linear, këndor dhe/ose tredimensional, duke i mbivendosur modelet si skedarë STL, nëpërmjet softuerave. Algoritmi i përputhjes është një nga metodologjitë më të zakonshme që përdoret për të vlerësuar saktësinë përmes mbivendosjes STL. 2) Analiza e devijimeve lineare, këndore dhe/ose tredimensionale me një pajisje matëse koordinatash (Coordinating measuring machine) dhe softuerit përkatës. Janë analizuar gjithash-

tu, faktorët që ndikojnë në saktësinë dhe preçizionin e masës si: lloji i skanerit intraoral, lloji i difektieve dentare, aftësia e operatorit, forma, dizajni dhe materiali i monokoneve të skanueshëm, distanca midis implanteve, parimi i punës së skanerit, strategjia e skanimit. Numri i studimeve që krahasojnë dy metodat është i vogël, si dhe metodat e ndjekura nuk janë të një standardi, kështu që është e vështirë të arrihen konkluzione të qëndrueshme. **Rezultate dhe përfundimi:** Brenda limiteve të këtij studimi, mund të konkludohet që masa digjitale është një procedurë e saktë në implantologji. Në rastet e mungesës së plotë të dhëmbëve nuk ka akoma evidencë të mjaftueshme mbi saktësinë dhe preçizionin e masës digjitale, megjithëse disa studime të fundit kanë konkluduar që masa digjitale ka saktësi më të lartë krahasuar me masën konvencionale. Protokollin e skanimit mund të ndikojë në saktësinë e masës. Rezulton se angulimi i implantit nuk ka efekt në saktësinë e masës. Megjithatë, numri i studimeve është ende i vogël për të nxjerrë udhëzime klinike. Nevojiten kërkime të mëtejshme in vitro dhe in vivo, me metoda më rigorozë dhe konsensuale, lidhur me saktësinë e masës digjitale, sidomos në rastet e mungesës së plotë të dhëmbëve.

Fjalët kyçe: masa digjitale, masa konvencionale, implant, saktësi, preçizion.

Rehabilitimi protetik me implante zigomatike dhe ngarkimi i menjëhershëm te rastet me atrofi të theksuar të pjesës distale të maksillës

^{1,2}Besim Hajdari, ²Granit Gashi, ¹Lavdie Leci Morina,

³Venera Bimbashi, ⁴Arb Nila, ²Ukë Idrizaj

¹Universiteti i Prishtinës "Hasan Prishtina" Fakulteti i Mjekësisë, Dega e Stomatologjisë

²Poliklinika ARS Medica, Prishtinë

³Alma Mater Europaea Campus College "Rezonanca", Prishtinë

⁴Ordinanca Dr.Dardani, Pejë

Hyrje: Përdorimi i implanteve zigomatike ofron një alternativë ndaj procedurave të mëdha të graftimit për trajtimin e atrofisë së theksuar të pjesës posteriore të maksillës. Kjo metodë është e dobishme për pacientët me atrofi të rëndë të kockës, të cilët kanë vështirësi me proteza totale konvencionale dhe kërkojnë një zgjidhje më të qëndrueshme. **Materiali dhe metoda:** Dhjetë pacientë me padhëmbësi totale, me atrofi të theksuar të pjesës posteriore të maksillës u janë nënshtruar rehabilitimit protetikor me vendosjen e implanteve si në zonat e përparme të maksillës ashtu edhe në kockën zigomatike. Të gjithë pacientët u trajtuan me nga dy implante Zygomatike me metodën Extrasinusale (hybride zygoma, Quad zygoma) dhe më së paku 3 ose 4 implante të zakonshme.

Të gjitha rastet janë ngarkuar menjëherë në ditën e dytë ose të tretë me punim fiks protetikor të përkohshëm. Pas katër deri në gjashtë muaj rehabilitimi protetikor final është bërë me punim protikor fiks mbi këto implante duke përmisuar dukshëm cilësinë e jetës të këta pacient. **Përfundimi:** Implantet zigomatike përdoren vetëm në rastet kur implantet e zakonshme, ato transnazale, transsinusale dhe pterygoide, nuk janë të aplikueshme, si dhe në rastet ku metodat e shtimit kockor nuk janë të përshatshme.

Humbja kockore peri-implantare dhe rezultatet klinike të mini-implanteve dentare të vendosura tek premolarët e parë dhe kaninët që mbështesin protezat e pjesshme të lëvizshme në klasën Kennedy I

¹Visar Disha, ²Asja Celebic, ¹Kujtim Shala, ¹Flurije Asllani oxha, ³Venera Bimbashi

¹University of Prishtina "Hasan Prishtina", Kosovo, Medical Faculty, Dentistry Branch

²Department of Prosthodontics, School of Dental Medicine, University of Zagreb and Clinical Hospital Centre, Zagreb, Croatia

³Alma Mater Europaea Campus College "Rezonanca", Prishtinë

Hyrje: Rezultatet dhe humbja marxhinale kockore (MBL) e mini-implanteve dentare (MDIs) në vendet e kaninit ose premolarit të parë për retinimin e protezave parciale të lëvizshme (RPD) në pacientët e Klasës Kennedy I. Ky studim synon të vlerësojë radiografinë dhe rezultatet klinike të MDI-ve që mbështesin RPD-të e Klasës Kennedy I në një provë të ardhshme të kontrolluar. **Materiali dhe metoda:** Nëntëdhjetë pacientë morën RPD të mbajtura nga MDI dhe u ndoqën në 12, 24 dhe 36 muaj. Humbja marxhinale e kockës (MBL), Indeksi i Modifikuar i Pllakut dentarë (MPI) dhe Indeksi i Modifikuar i Gjakderdhjes (MBI) u vlerësuan dhe komplikimet u regjistruan. **Rezultatet:** Shkalla e suksesit 1-vjeçar ishte 97.6%, me katër MDI të humbura menjëherë pas ngarkimit. MBL mesatare ishte $0,24 \pm 0,36$ mm në 1 vit, $0,32 \pm 0,49$ mm në 2 vjet dhe $0,40 \pm 0,51$ mm në 3 vjet. Asnjë MDI shtesë nuk u humb pas vitit të parë, me një shkallë suksesi prej 96% në 2 vjet dhe 95.2% në 3 vjet. Megjithëse MBL më e madhe u vu re te femrat, pacientët më të rinj dhe në maksillë, këto dallime nuk ishin statistikisht të rëndësishme ($P > 0,05$). **Përfundimi:** MDI-të ofruan mbështetje dhe mbajtje më të mirë për RPD-të, duke përmirësuar besimin e pacientit, efikasitetin e përtypjes dhe rehati. Dy MDI në vendet premolare të parë dhe kaninit i ruajnë në mënyrë efektive RPD-të e shalës së lirë për një kohë të gjatë.

Koncepti i kolorimetrisë në stomatologji – Rishikim i literaturës

Teuta Pustina-Krasniqi

Universiteti i Prishtinës “Hasan Prishtina” Fakulteti i Mjekësisë,
Dega e Stomatologjisë, Prishtinë, Kosovë

Përputhja e ngjyrave në terapinë protetike është një detyrë shumë e rëndësishme, sepse ndikon në vlerën estetike të restaurimit dentar. Replikimi i ngjyrës së dhëmbëve natyralë, sidomos me rikonstrukcione të dhëmbëve të vetme, përfaqëson një sfidë. Ngjashëm me kurorat metal-keramike, janë sugjeruar dizajne të ndryshme të nënstrukturave të zirkonit për të përmirësuar rezultatet estetike të kurorave të zirkonit. Shikimi i ngjyrës është një pjesë e përvojës vizuale dhe një nga proceset më komplekse që ndodhin në tru. Realizimi i ngjyrës është rezultati i tre proceseve: stimulimi, ndjenja dhe perceptimi. Pamja e një dhëmbi ndikohet nga ndërveprimi i veçorive optike të tij dhe renditjes hapësinore të dritës, nga observatori në një dhëmb. Ngjyra e dukshme e dhëmbit është rezultati i reflektimit nga dentina, e modifikuar nga absorbimi, shpërndarja dhe trashësia e smaltit. Ngjyra mund të përshkruhet sipas hapësirës së ngjyrave të Munsell (Albert H. Munsell, 1905) në terma të Ndriçimit (L), Chromës (C) dhe Ngjyrës (H). Përcaktimi i ngjyrës dhe interpretimi i informacionit mbi ngjyrën e dhëmbëve në punën laboratorike është një hap i rëndësishëm në arritjen e suksesit në riprodhimin ideal të ngjyrës.

Fjalët kyçe: kolorimetri, krom, ngjyrë, ndriçim, dhëmbë.

Ndikimi i protezave të pjesshme të lëvizshme në shëndetin periodontal të dhëmbëve të mbetur

¹ Manushaqe S. Bukleta, ² Mimoza Selmani, ¹ Dashnor Bukleta

¹ Alma Mater Europaea Campus College “Rezonanca”, Prishtinë

² Kolegji AAB, Kosovë

Hyrje: Protezat e lëvizshme parciale (RPD) janë punime protetike të lëvizshme më të përdorura për trajtimin e padhëmbësisë parciale. Objektivi i këtij studimi është vlerësimi dhe krahasimi i ndikimit të dy protezave parciale të lëvizshme ARPD (proteza parciale pllakore) dhe MRPD (proteza parciale e skeletuar) në indet periodon-

tale të dhëmbëve të mbetur në 12 muajt e parë të bartjes së protezës. *Materiali dhe metoda:* Ky studim prospektiv klinik përfshinë 40 pacientë, nga të cilët 20 kanë bartur ARPD, 20 të tjerë MRPD. Pacientët ishin të moshës 45-65 vjeç. Në konsideratë janë marrë treguesit klinik të komplikimeve periodontale dhe matja e vlerave biokimike të Hs-CRP (proteina C-reaktive me ndjeshmeri të lartë) dhe ALP (fosfataza alkaline). *Rezultatet:* Rezultatet e PLAQ (pllaku dentar) për dhëmbët mbështetës ishin më të larta te bartesit e MRPD (mesatarja = 12,15) sesa ata që bartnin ARPD (mesatarja = 10,45), ndërsa bartesit e ARPD kishin vlera mesatare të BOP (indeksi i gjakderdhjes gingivale) (mesatarja = 1,5) me të larta sesa bartesit e MRPD (mesatarja = 0,00). *Përfundimi:* Për periudhën 1 vjeçare, parametrat periodontale dhe të lëvizshmërisë nuk kanë ndikim të rëndësishëm në dhëmbët retinues dhe jo retinues të bartesve të ARPD dhe MRPD. Ky është studimi i parë klinik prospektiv që krahason trajtimin ARPD dhe MRPD për sa i përket ndikimit të tyre në treguesit e shëndetit oral.

Përdorimi i terapisë fotodinamike në stomatologji - Rishikim literature

Nora Berisha, Albena Reshitaj, Fatmir Dragidella

Fakulteti i Mjekësisë, Universiteti i Prishtinës, Kosovë

Hyrje: Ka hulumtime të shumta që kanë analizuar ndikimin e terapisë fotodinamike, si dhe efekti i kësaj terapie sipas tyre është premtues, kurse sa i përket hulumtimeve në stomatologji numri i tyre është më i ulët. Qëllimi i këtij punimi është rishikimi i literaturës në përdorimin e terapisë fotodinamike në stomatologji. *Materiali dhe metoda:* Për vlerësim është shfrytëzuar databaza elektronike e punimeve të publikuara në pubmed, duke i përdorur fjalët kyçe si ortodonci, terapia ortodontike, terapia fotodinamike, stomatologji. *Rezultatet:* Në stomatologji terapia fotodinamike ka përdorim më të gjërë në lëminë e paradontologjisë dhe mjekësisë orale, po ashtu kjo terapi gjenë përdorim edhe në lëmitë tjera të stomatologjisë, të cilat kanë për qëllim zvogelimin e numrit të mikroorganizmave. *Përfundimi:* Terapia fotodinamike ka përdorim të madh në stomatologji, kurse sa i përket ortodontisë terapia fotodinamike ka filluar të përdoret vitet e fundit, ku efekti i saj duket të jetë premtues, pasi që sipas autorëve rezultatet janë pozitive.

Poster prezantim

Rëndësia e trajtimit parodontal para fillimit të rehabilitimit protetikor

Vjona Zekolli, Zana Sllamniku Dalipi, Mirlinda Sopi Krasniqi, Besa Zhushi

Universiteti i Prishtinës "Hasan Prishtina", Fakulteti i Mjekësisë, Dega e Stomatologjisë, Prishtinë, Kosovë

Hyrje: Trajtimi parodontal dhe protetikor është një marrëdhënie e ngushtë e fushëveprimit, përfshirë planin e trajtimit, aplikimin e procedurave, arritjen e rezultateve dhe mirëmbajtjen, e cila ka për qëllim shëndetin oral dhe parodontal të pacientit si dhe jetëgjatësinë e punimin protetikor të aplikuar. Në rastet kur hiperplazionet gingivale mund të shkaktohen nga faktorët lokal dhe favorizues të inflamacionit lokal, trajtimi parodontal duhet të përfshin protokolet e trajtimit parodontal varësisht nga shkalla e hiperplazionit dhe dëmtimet parodontale evidente. Në këtë punim prezantojmë trajtimin parodontal me dioda laser para aplikimit të rehabilitimit protetikor te pacienti. **Materiali dhe metoda:** Pacienti mashkull 22 vjeçar,

vjen me ankesa me natyrë estetike dhe funksionale, dhe kërkesë për rehabilitim protetikor. Pas ekzaminimit klinik parodontal dhe rentgjenologjik, pacienti ka përcjell protokolin e trajtimit parodontal si: terapia bazike parodontale, motivimi për higjienën orale, kiretazha e xhepave gingival, gingivektomia dhe gingivoplastika me dioda laser me rreze infra të kuqe me 975-nm. **Rezultati:** Pas një periudhë 3 mujore, parametrat parodontal treguan përmirësime, gingivës i është rikthyer forma anatomo morfologjike pas shenja të inflamacionit parodontal dhe pacienti ka vazhduar me rehabilitim protetikor. **Përfundimi:** Trajtimi multidisciplinar, në këtë rast parodontal siguron një diagnozë të saktë, trajtim adekuat, mirëqenje të shëndetshme parodontale, si dhe rehabilitim protetikor që përmbush efektin estetik por edhe funksional të pacientit.

Fjalët kyqe: trajtimi parodontal, dioda laseri, rehabilitim protetikor.